

TWENTSE POST

TWENTELAND

MAANDBLAD VOOR TWENTE

HET LANDSCHAP – DE STRUCTUUR
DE NATUUR – DE MENSEN – HET
LEVEN – DE KULTUUR – DE VOLKS-
TAAL – DE GESCHIEDENIS – DE GE-
BRUIKEN – DE STREEKBELANGEN
DE ALGEMENE ONTWIKKELING

HFD. RED. G. J. H. VLOEDBELD

NR. 3 MAART 1962 1^E JRG.

Inhoud van dit nummer

Prof. Ir. A. Kraayenhagen over streekplan Twente:	pag. 1
Twente concentratiegebied:	pag. 2, 3
Twente van maand [tot maand:	pag. 5
Klokken van Twente:	pag. 7, 9
An 'n bowwen-eand:	pag. 9
Vriezenveen:	pag. 11
Oold Hengel:	pag. 13

Redactie en Administr. TWENTSE POST
Beekstr. 5¹ Hengelo (O.) Tel. 7987
Bank: De Twentsche Bank N.V. Hengelo
Postrekening: 820018 t.n.v. Twentse Post
Abonnements-prijs f 3.60 per jaargang
Losse nummers 35 cent per exemplaar

Advertentie-tarieven op aanvraag. Gehele of gedeeltelijke
overname van artikelen enz. zonder toestemming van de Uit-
geefster verboden. Alle publicaties blijven eigendom v.d. Uitg.

Prof. Ir. A. Kraayenhagen:

«Richtlijnen betreffende de industriële expansie
door streekplanforum Twente als juist aanvaard:

Enschede-Hengelo en Almelo kernen van de eerste orde»

Ten aanzien van de belangrijkste uitbreiding van de werkgelegenheid in onze regio heeft het streekplanforum Twente de richtlijnen, neergelegd in het rapport „Plaats en Taak van Overijssel”, als juist aanvaard. Dat wil zeggen: Enschede-Hengelo en Almelo worden beschouwd als kernen van de eerste orde, die zo moeten worden geoutilleerd dat de toekomstige bevolking in Twente, vooral dat deel, dat — ter ontlasting van de bevolkingsdruk op het Westen des land — van buiten af zal moeten worden aangetrokken, hier werkgelegenheid zal vinden. Aldus de directeur van de Provinciale Planologische Dienst te Zwolle, Prof. Ir. A. Kraayenhagen in een vraaggesprek met onze verslaggever.

Wel industriële concentratie, geen concentratie van het wonen in een gesloten stad

De P.P.D. zoekt naar de mogelijkheid om de toekomstige dubbelstad Enschede-Hengelo een sterk geleed karakter te geven, die aan de hoogste wooneisen zal kunnen voldoen, waarin het groen een dominerende kleur is, maar die zich topografisch toch als een organische eenheid presenteert ondanks de zelfstandigheid van de samenstellende delen. Van vast-aan- elkaar-groeien behoeft dan geen sprake te zijn.

Geen „Katoenstraat”

Naast Hengelo-Enschede zal ook Almelo waarschijnlijk kunnen uitgroeien tot een „gelede agglomeratie” mede in verband met de geringe

Bij de foto: Prof. Ir. A. Kraayenhagen; (geb. 2. 8. 1905 te Amsterdam, in welke stad hij tevens zijn H.B.S.-diploma behaalde. Op 18-jarige leeftijd verhuisd naar 't Gooi. M.T.S. in Utrecht. Bouwkunde te Delft. In 1930 naar de Wieringermeerpolder, waar hij 14 dorpjes uittekende. Begon kort daarna een particuliere praktijk. In 1947 benoemd tot directeur van de Provinciale Planologische Dienst in Overijssel. Sinds 1958 tevens buitengewoon hoogleraar in de stedenbouwkunde te Wageningen.)

afstanden tot Wierden en Aa-dorp. De afstand tussen de Almelse en de H.E.-agglomeratie is evenwel zo groot, dat deze niet uit stedelijke elementen kan worden opgevuld, zodat de uitdrukking „katoenstraat” als onjuist moet worden gekwalificeerd.

Stad en land van Twente door L. A. Stroink

NU intekenen f 22.50
(Intekenpr. na 1 April: f 27.50)

v. d. Broek en Adolfs
Gronausestr. 5, Tel. 3371, Enschede

„Wij moeten ons inspannen om onnodige toeloop naar het westen op te vangen”

TWENTE CONCENTRATIEGEBIED aantrekkelijk voor mensen van buitenaf

In het westen economische activiteiten van boven-nationale orde...
Haven Rotterdam (met Nieuw Amsterdam, Statendam en Rijndam).

In de dagen van de Oost-Indische Compagnie hebben zich de nationale economische activiteitslijnen verlegd van 't noord-oosten (Hanze-steden, Hessenwegen) naar het westen des lands (zeehavens). De beklemmende gevolgen doen zich thans gelden: een volgelopen ruimte in het westen, een steeds verder gaande verstedelijking (ook mentaal), met een groeiende behoefte aan stilte en natuur. In het jaar 2000 zal ons land circa 18 miljoen inwoners tellen. Deze toekomstige bevolking zal het hier alleen kunnen uithouden wanneer overig nederland, waaronder ook Twente, zich in gaat spannen om een rol te spelen in de ontlasting van de bevolkingsdruk op het westen.

Prettig werken en wonen in Twente

Wie Prof. Ir. A. Kraayenhagen in zijn uiteenzettingen heeft gevolgd, onderkent in de 56-jarige de docerende man van de wetenschap. Spelend met zijn vingertoppen of met zijn brilmontuur, ordent hij zijn gedachten. En eenmaal opgegaan in zijn betoog, is het niet nodig hem in de rede te vallen. Zijn antwoorden zijn duidelijk, afgerond en compleet, óók, wanneer hij niet meer los laat dan hij kwijt wil.

WERKWIJZE STREEKPLAN

Het ontwerp streekplan Twente wordt voorbereid door de Prov. Planologische Dienst te Zwolle, die regelmatig bijeenkomt met het streekplanforum, bestaande uit vertegenwoordigers uit de verschillende sectoren van het maatschappelijk leven in Twente. Wanneer in de bijeenkomsten met het forum een zekere eenheid van mening is ontstaan over de hoofdopzet van het plan (t.a.v. een der belangrijkste onderdelen «de industriële expansie» is dit - zoals op pag. 1 gemeld - reeds het geval), wordt een en ander voorgesteld aan de eigenlijke streekplancommissie, die uit bestuurders is samengesteld (van iedere gemeente 1 lid).

Daarnaast worden contacten onderhouden met de rijkswaterstaat, de cultuur-technische dienst, het staatsbosbeheer en andere in de provincie werkzame overheidsorganen.

Gezien het feit, dat een streekplan het ruimtelijke kader moet geven voor de meest gewenste maatschappelijke ontwikkeling, zijn naast de kennis van de ontwikkelingsmogelijkheden, de verlangens en wens van de streekbevolking van veel belang en zijn dan ook de inzichten van het streekplanforum van grote invloed.

Wie het standpunt inneemt: laat Twente met rust, we hebben ons baantje, ons huisje, ons tuintje en ons mooie landschap, die maakt zich los van de vraag of Twente een rol te spelen heeft in het nationale geheel. We staan nu eenmaal gezamenlijk voor het feit van een enorm gebrek aan ruimte en vooral een tekort aan recreatiegebied in het westen. Derhalve zal dit deel van ons land vrij gehouden moeten worden voor economische activiteiten die van boven nationale orde zijn en zal verhinderd moeten worden dat de geringe ruimte in het westen in beslag wordt genomen door activiteiten, die even goed elders in ons land tot ontplooiing kunnen worden gebracht.

Wat Twente betreft is het juist, dat de industriële werkgelegenheid in hoofdzaak wordt geconcentreerd in Enschede, Hengelo en Almelo. Houdt dit tevens een concentratie

van het wonen in? Men kan met onze moderne vervoersmiddelen bijvoorbeeld rustig in Ootmarsum of in Delden gaan wonen en in Enschede werken. Een dergelijke ontwikkeling kon echter voor Twente wel eens fataal zijn. Immers dan wordt de kostbare „buitenruimte” aangetast door allerlei nederzettinkjes van bungalows e.d. en ontstaan niet die grote gemeenten welke nodig zijn om het sociaal-culturele verzorgingsniveau op te voeren. Want hierom zal het gaan: enerzijds een hoger verzorgingsniveau, anderzijds een gave „buitenruimte”. De P.P.D. zoekt het in gelede nederzettingen met een borduurwerk van veel groen, in concentraties van kleine overzichtelijke eenheden direct bij de hoofdkernen. In ons overbevolkte land moeten we het hebben van ruimte-suggesties, van wonen dicht bij, maar niet in de natuur, die anders wordt aangetast.

Twente gaaf houden voor volgende generaties

Daar Enschede en Hengelo volgens het rapport „Plaats en Taak” bestemd zijn om in Overijssel een van de belangrijkste bijdragen te leveren in de oplossing van de nationale ruimtelijke problematiek, kan op de duur de groei van deze kernen niet meer afzonderlijk worden bekeken en doet zich reeds thans de noodzaak voor van samenwerking op het gebied van het ruimtelijke beleid.

Tweede hoofddeel van het streekplan is dus waarschijnlijk het maken van een zo gezond mogelijk buitengebied in tweërlei opzicht: agrarisch en landschappelijk-recreatief. Mede in verband met de te verwachten ontwikkeling in de landbouw (mechanisatie, rationalisatie, geringere arbeidsbezetting, grotere gemiddelde bedrijfs-grootte, hogere eisen aan outillage en verzorging) overweegt de P.P.D. mogelijkheden tot agrarische sanering (moderne landbouwgebieden van grotere schaal, zonder niet-agrarische elementen) en een kleiner aantal goed geoutilleerde verzorgingskernen. Twente dient daarbij zijn wezenlijke aantrekkelijkheid van industrie in een bijzonder fraai landschap te behouden. Zowel voor de landbouw als landschappelijk-recreatief moet Twente zo gaaf mogelijk worden overgedragen aan volgende generaties.

* *

. . . landschappelijk-recreatief

Hoe zal Twente reageren?

Veel, van wat de P.P.D. overweegt heeft de waarde van een stuk papier. Alles wordt pas werkelijkheid, als het door de groep aanvaard wordt als een nastrevenswaardig doel. „Wij - aldus Prof. Kraayenhagen - zijn slechts toneelknechten en zetten de coulissen op, waarbinnen het spel moet worden gespeeld.

Door suggesties te geven t.a.v. de juiste ruimtelijke situatie voor het

Zo gezond mogelijk buitengebied: agrarisch en . . .

nageslacht beïnvloeden wij de gang van zaken natuurlijk wel indirect. Aan de vertegenwoordigers uit de verschillende sectoren van het maatschappelijke leven in Twente en aan de bestuurders is echter het laatste woord.”

Leden van het Streekplanforum Twente

G. J. STEGGINK

lid van Gedeputeerde Staten, voorzitter

J. G. BUIJVOETS, Borne

directeur Katholiek Streekcentrum Het Witte Huis te Borne

Dr H. J. ESHUIS, Markelo

hoofdleraar Volkshogeschool Diependaal te Markelo

G. J. TER HEEGE, Enschede

namens de gewestelijke raad Overijssel van het Landbouwschap

H. J. BEVERDAM, Hengelo

namens de Nationale Organisatie voor het Beroeps-goederenvervoer Wegtransport

Mej. P. M. EIJKELKAMP, Ootmarsum

Directrice R. K. Landbouwhuishoudschool, namens het Centraal Overleg inzake Agrarisch Sociale Aangelegenheden

Ds. W. J. VAN DER WAAL, Weerselo

namens de Provinciale Jeugdgraad

B. D. BREUNING TEN CATE, Almelo

Dir. van de Kon. Textielabr. Nijverdalen Cate N.V. te Almelo, namens de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Twente en Salland

H. A. M. KROESE, Enschede

oud-directeur Twentse Bank N.V., eveneens namens genoemde Kamer van Koophandel

J. WALHOF, Hengelo

eigenaar glashandel en drogistij, eveneens namens genoemde Kamer van Koophandel.

J. A. GROTENHUIS, Hengelo

districtbestuurder Kath. Arb. Beweging

* *

Twente gaaf houden voor volgende generaties . . .

C. DE PAUIS, de Steeg

districtbestuurder Christelijk Nationaal Vakverbond

G. K. JANSSEN, Almelo

districtbestuurder Ned. Verbond van Vakverenigingen

Mr H. P. GORTER, Amsterdam

dir. v. d. Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland

Drs W. H. L. VERHOEVEN, Borne

namens het Sociaal-Caritatief Centrum Overijssel

Drs P. KOUWE, Enschede

namens de Prov. Kerkelijke Stichting van de Ned. Herv. Kerk voor sociale- en sociaal-culturele arbeid in Ov.

Ds A. J. VAN DER SLUIJS, Enschede

namens de Stichting voor Maatschappelijk Werk op Gereformeerde Grondslag in de provincie Overijssel

Ir A. KALFF, Hengelo

namens de Ned. Ver. voor Maatsch. Werk Humanitas

Mej. B. PEET, Hengelo

maatschap, werkadvisieus sociaal-caritatief centrum, namens de vier toporganen voor maatschappelijk werk

Mej. A. DORGELO, Nijverdal

maatschap, werkster Prot. Stichting voor Maatschap. Werk Hellendoorn/Nijverdal

Mr J. L. M. NIERS, Hengelo

bestuurslid van de Stichting Overijssel

Dr A. L. VAN SCHELVEN, Hengelo

directeur Stichting Textielvak

Ir J. L. BONEBAKKER, Hengelo

directeur Heemaf N.V.

Ir H. VAN MOURIK BROEKMAN, Boekelo

president-commissaris Kon. Ned. Zoutindustrie

D. J. F. WILMINK, Hengelo

directeur V.V.V.

almelo

STURKA
kleere
haalt ze
veur kleen en groot
biej

Jan Buddingh

MARKTSTR. 34

NIET VOOR HET GEWIN
MAAR VOOR HET GEZIN

Coöperatie **Almelo**

BOERENLEENBANK

Almelo

verzorgt alle bankzaken

Oranjestr. 2, Tel. 3528 - Bijkant.: Acaciapl. Tel. 6028

Olympia

Tel- en Schrijfmachines

G. H. v. d. VEEN

ALMELO. Tel. 2666

HENGELO. Nieuwstr. 38. Tel. 3159

◆ **Hermann Rempelman** ◆

Opgericht 1899

GROTESTR. 61 - Tel. 3276

Corsetspeciaalzaak

Corsetten, Tricotages, Kousen

Atelier voor maatwerk

In vroger dage daansen de leu op de dell 'n veertoer. Weer völ later 'n zeuvenspoonk. Rechtoeroort foxtrot, wals en cha cha cha in niejmoodse daansscholen:

Ans en Wim POLMAN

Ootmarsumsestraat 26 - Tel. 4880

Jan Pezie SINDS 1873

ALMELO

Voor betere **Heren- en Juniorkleding**

Veur MEUBELS en allens, wat er zo biejkomp kieken, naor:

TOON a.d. **Tuinstraat**

Tel. 3880

FOTO ROOS SINDS 1905

foto-service

Bornsestraat 26, Tel. 2563

Het Twentse Serviezenhuis

Heeringa & Co

Grotestr. 79, ALMELO
Nieuwstr. 36 Hengelo

Wedgwood, Spode,
Royal - Copenhagen

drogisterij - parfumerie
PRÜMERS

Bornsestraat 72 - Tel. 5650

Het huis voor geschenken

WELLER naaimachines
AGGENBACH breimachines
ALMELO Grotestraat 154

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT

de Mooie Vrouw

(TEVENS BENZINE-STATION)

Een van de oudste zaken in Twente
OOTMARSUMSESTRAAT 488 - ALMELO

Landhuis Grafisch Bedrijf
de drukker voor de tukker

■ VEEVOEDER
■ KUNSTMEST EN
■ LANDBOUW-
[BENODIGDHEDEN
in de beste kwaliteiten !!!

Door grote omzet
lage prijzen bij: **A.B.T.B.**
ALMELO

Medische corsetten, Bandages,
B.H.'s Breukbanden, Kousen:

Drogisterij HERMELINK

Levering via alle ziekenfondsen

Grotestr. 157

Nutspaarbank
UW bank

Hoofdkantoor Almelo
WIERDENSESTRAAT 22

Bijkantoren te Almelo, Wierden,
Vriezenveen, Rijssen, Nijverdal en
Coevorden

Coöperatie
De Landbouwcoöperatie

is een bolwerk ter beveiliging
ter verdediging
ter bevordering
van de economische belangen
van de vrije zelfstandige onder-
nemers in de landbouw te weten
de Boeren.

COöP. LANDBOUWERS-
BANK EN HANDELSVER.

CHEMISCH REINIGEN
VAKWERK DAN

Tempo

Speciale behandeling Si ro-set-kleding,
Terlenka, Dralon. In één dag klaar!
TEMPO, Rohofstr. 2, Tel. 4354

DAGBLAD VAN HET OOSTEN

al sedert 1881

DE KRANT VOOR ALMELO EN TWENTELAND

Twente van maand tot maand

Al was het meertse weer
den lesten tied wat biester,
met natte böj-jen snee,
mangs ook met hagel-jach;
Now fluit er hoge in
den pereboom de liester,
an 't end van dussen eer-
sten mooien veurjaorsdag!

Zoo vangt enen van de beste Twentse dichters van dissen tied, Toon Borg-hoes, ziene „Ankundiging” an, dat hee schreef veur 't feest van Maria geboorte (25 meert). Zó was het weer van meert van dit jaor: mangs kaold en huufrig, en snee en storm heulen de leu dee boeten niks te doon hadden, binnen de pöste, waor 'n heerd met 'n paa roo kinbakken stun te gleuien van iever um 't de mensken nao 't zin te maken.

De boer hef 't non zwaor! Hee mut al de verleuren tied inhalen, dee hee bedroowd veur 'n heerd hef sletten. En at er in april ook nog 'n possie verleuren dagen bi'j komp, woe mut hee dat dan maken!

De negen zommerse dagen dee meert heurt met te brengen he'w nog neet vernömmen, mer toch wodt de nao-middage al verdan better, now de zun elken dag meer krachten schient te kriegien. Oop zunne middag vol zun, zo'j ow met Johanna van Buren ofvraogen:

'k Weet neet of 't waor is, mar mi'j duch
Het veurjaor hank zoo in de luch . . .
De wind is weer nao west edrèèid,
De buurman hef al slaod ezèèid

De wilgenkatties komt al lös
En al mar greunder wödt het grös.
De aole gropmoo zit veur 't glas
En prakkezeert woer kold of 't was . . .

Noew zut ze bleumpies bleuien daor
En stille hopt ze: nog nen jaor . . .
Zoo krig weer alles niejen mood.
O, lieve lèven, wat zie'j good!

Met zukke lessen hef Johanna oons willen leren, dat 't lèven veur elken mens weerde kan hebben — zee zölf was jao aait allenig en rieke was zee wisse neet, mer wat hef zee 'n geluk geven an de leu dee eer „leedties” konnen waarderen!

't Woonder van 't ni'je lèven hef völle dichters de kriebel in de vinger gèven, dat zee schrieven mössen. En almaol vraogt zee zik of, wát dat toch wal ween mag:

MEERT

Al de dade maond van 't jaor
O, het vlög veurbiej, dat leaven,
hadde löp de tied, en waor
bint zo gaauw de dage bleven?
Vassel-aovend — non verdan
geet 't al mooi op Paosken an

Wat wei'jt mi'j toch temeute?
Of dat al viiulkes zint?
En wa's dat veur 'n zingen?
Den weend, den zachten veurjaorsweend!

Now rekt zik al de twiege
Al zint de knöp' nog bleend;
Zee zeet wal nich, mer veult toch
Den weend, den zachten veurjaorsweend!

Oop zukke daage gengel i'j 'n maol
deur 'n hof — al is 't ook 'n klein,
miln in 'n stad — en kiekt en

snoewt en rekt ow oet en denkt an
Berghege, den zóó ook 'n maol stun
en daorvan zung:

Zeet toch ees woe dat de zunne noe
[schient,
De vinke sleet hoog in de teuge.
't Lest van de schoers en de kóppe
[verdwiënt,
't Is boeten fenaoleweg dreuge.

* * *

Machinefabriek veur Möllenbouw

J. Kleinbussink & Zoon

Duivenlaan 28-32 - Apeldoorn - Telefoon (0 6760) 12886

Machines en apparaten veur maalderiejen, veevoorfabrieken en silo's.

Seend 1899 nen naam met nen bekènden klaank (ook veur Tukkers).

een abonnement op dit maandblad kost f 3.60 per jaar.

Motel Gleunige Tuffeln - JAN KOLSTE - Enschedesestraat 205, Hengelo (O.)

Coöp. Boerenleenbank
DELLEN

Alle Bankzaken
SPOORSTRAAT 9 - TEL. 05407-437

Boerenboend in Boorn

Vanof 1896

De boeren van Hettum, Hassel, Zeendern
[en Boorn
Bint a 60 jaar naor 'n Boend hen egaon.
Ook dee van Buur'n, Gammelke en Aozel
Tot an de wiedlôchtigsten oet Saosel.
Waorum z' oet Boorn 't voor én 'n kunst-
[mest haalt?
Umdat eer 'n BOEND zo good bevaalt!!

Ruischer en Hartgers

Veur elektrische apparaten
Radio en Televisie
Drienerstraat 4 - Tel. 4878 - Hengel

Dames, voor een mooi kapsel

MAISON *Oorthuis*
Brinkstraat 11 - Denekamp

Wiej helpt met an de
bleui en veuroetgang
van **MARKEL**
met wiede umgeffing

- Coöp. Boerenleenbank en
- Coöp. Landbouwvereniging

Makelaarskantoor

ROTTINK N.V.

Deldenerstraat 36-38, Telefoon 3041, Hengelo (O.)
VASTE GOEDEREN ♦ ASSURANTIËN ♦ HYPOTHEKEN

Spaar mee bij de Boerenleenbank

Boerenleenbank
OLDENZAAL

de spaarbank voor iedereen
3-3³/₄ procent over al Uw
SPAARTEGOED
Telefoon 2580 - Giro 892439

Boerenleenbank

ROSSUM

verzorgt
alle
bankzaken

Telefoon: 05411/210

't Allerrijnste product

COÖP ZUIVELFABRIEK
EN MELKINRICHTING
„BORNE”

Voor Melk, Melkpoeder, Boter en Kaas
Coöp. Zuivelfabriek
„VOLHARDING”
DENEKAMP

BOERENLEENBANK

Weerselo

Verzorgt al uw bankzaken. Hoogste spaarrente.

BOERENLEENBANK

LATTROP

Spaarbank - Alle Bankzaken

BOERENLEENBANK
DEURNINGEN

- Direkt opvraagbaar spaargeld
- Deposito spaargeld

SPAREN | Boerenleenbank

BIJ | te
DE | **Ootmarsum**

BOERENLEENBANK

Wegdam

Voor alle bankzaken, Voorschotten,
Credieten en lopend rekeningverkeer.

Coöp. Aan- en Verkoopvereniging
NOTTER-ZUNA en RIJSSEN

Tel. 05480-2268 - Giro 837983
Het adres voor hooi en stroo

BOERENLEENBANK

Bornerbroek

- De SPAARBANK
- verder alle
- voor iedereen
- BANKZAKEN

Boerenleenbank

Denekamp

de spaarbank
voor het platteland

BOERENLEENBANK

Saasveld

Hoogste spaarrente, Voordelige voorschot- en
credietleningen. Verzorgt al Uw Bankzaken.

BOERENLEENBANK
De Lutte - Overdinkel
VERZORGT ALLE BANKZAKEN
Tel. 05415-259 Tel. 05423-685

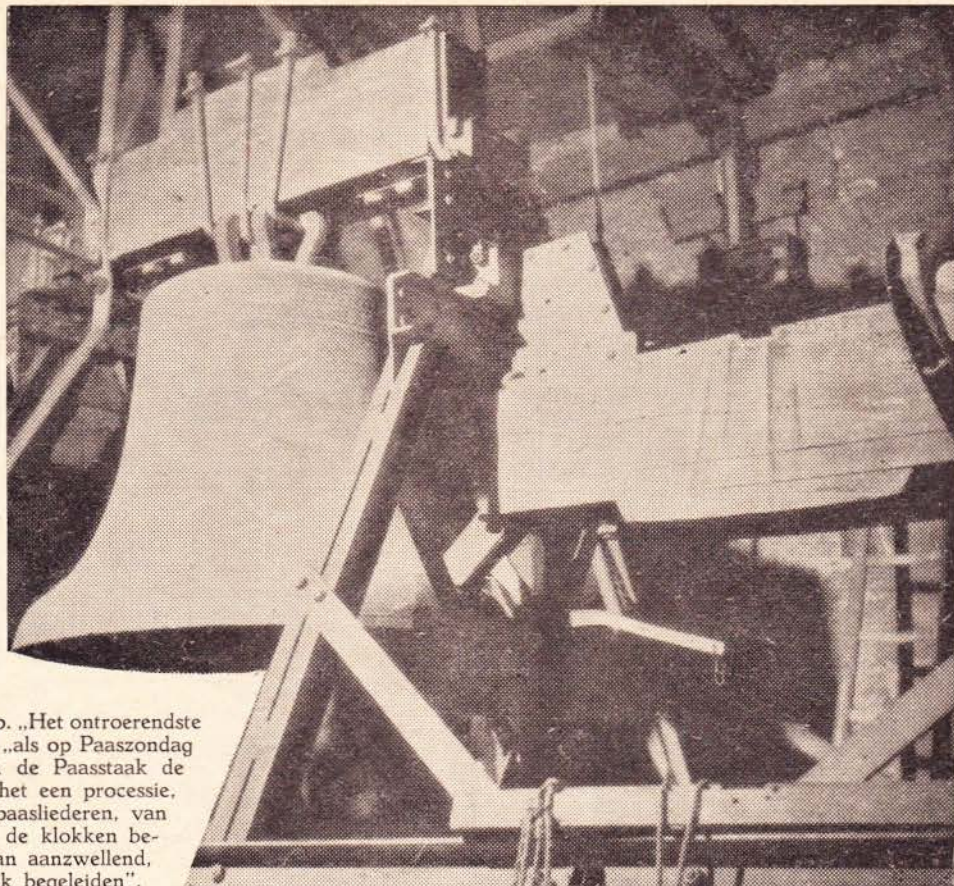
ALMAN is 't hier met ees
vuur goo botter en goo kees
Coöperatieve Zuivelfabriek
Concordia Bornerbroek

Coöp. Boerenleenbank
„LOSSER”

Hoge rente voor al Uw ingelegde spaar-
gelden. Lage hyp- en voorschot-rente

Hoogste rente over Uw spaartegoed

KLOKKEN VAN TWENTE

Bij de foto: de klokken van Denekamp. „Het ontroerendste klinken zij wel.” schreef Dingeldein, „als op Paaszondag na het oprichten en verkopen van de Paasstaak de menigte in devoten gang, als gold het een processie, onder het zingen der eeuwenoude paasliederen, van de Paasweide dorpwaarts keert en de klokken beginnen te luiden, eerst aarzelend, dan aanzwellend, en als muziek de zang van het volk begeleiden”.

Tijdens de tweede wereldoorlog zijn vele klokken voor goed het zwijgen opgelegd in de Duitse smeltovens. Voorlopig werden nog de klokken van vóór 1650 gespaard. Met het registreren en beschrijven van alle klokken in Overijssel werd dr. C. C. W. J. Hijszeler, directeur van het rijksmuseum Twente belast.

De „vrijgestelde” klokken werden met een P gemerkt. Het waren er in Overijssel een honderdtal. De P-klokken werden opgeslagen in Meppel. De andere in beslag genomen klokken werden naar Tilburg vervoerd. Later werden toch P-klokken opgeëist en wat er van was overgebleven werd tijdens de invasie

naar Duitsland getransporteerd, waar men na de capitulatie een aantal terug vond bij Hamburg. Hierbij behoorden klokken van Denekamp, Diepenheim, Vriezenveen (Maria-klok), Enter, Ned. Herv. Kerk en Verkeershuis Almelo en Enschede (Lasonderkerk), die allen na de oorlog weer „huiswaarts” keerden.

Kwesties over het klokkenluiden

In de Franse tijd ontstond te Enschede kwestie over het luiden van de klokken der Grote Kerk. Toen de Franse soldaten het kerkgebouw ontruimd hadden en dit weer in gebruik genomen kon worden, eisten de katholieken het medegebruik van de klokken op. De hervormden weigerden.

Gelijksoortige kwesties deden zich voor in Ootmarsum, Haaksbergen en Lossler. Een commissie, die door het provinciaal college voor deze kwesties naar Twente werd gezonden, wist in de twee laatstgenoemde plaatsen minnelijke

schikkingen te treffen maar te Enschede voldeden de predikanten niet aan de uitnodiging om voor een bespreking op het stadhuis te verschijnen.

Bij een latere hernieuwde poging van deze commissie om in Enschede tot een regeling te komen, bood de hervormde kerkmeester aan de katholieken een som van f1500.-. Daarvoor zouden ze op hun kerk een torentje met klok kunnen plaatsen. Dit aanbod werd door de katholieken afgeslagen. Gedeputeerden verboden daarop het luiden van de klokken in Enschede tot nader order. Tenslotte is de zaak bij het oude gebleven.

Enter kan er zich op beroemen het oudste klokje van Twente te bezitten, n.l. „een zeer primitieve klok, wier slordig en zwaar geoxydeerd randschrift mij, en daarna meer deskundigen, heel wat hoofdbrekens heeft gekost”; (ter Kuile). Ze is uit het jaar 1315 en als haar „maker” wordt „Nicolaus” vermeld.

In de toren van de Ned. Herv. Kerk te Diepenheim hangt de op één na oudste. „Eerst gelooft men zijn eigen ogen niet,” schrijft mr. G. J. ter Kuile, die de klokkenzolder van de kerk bezocht, „maar daar leest ge in zeer zware, bijna lompe letters heel duidelijk: «1366 Viti F.O.H.S.V.O.» In verbazing bewondert ge de edele vorm, de zeer mooie oxydatie en dan dringt het ▶

Hengelo Werk. Woon' en Winkelstad

Empo-Humber-Vestingrijwielen
Rijwielhandel en Reparatieinrichting
v. Merksteijn
Tuindorpstr. 18-20, HENGELO

HOLLANDIA ondergoed
kousen, sokken, tricôtages
H. J. BENNINK
Manufacturenhandel Industriestraat 88

Haarden en Kachels

Gereedschappen, IJzerwaren, Huish. art.

BLOEMENMAGAZIJN
K. Hunia & Zn.
Tuindorpstraat 38 — Brinkstraat 1a

Speciale bakkerij
TH. J. TE KAATH
Heerlijke Kook, Banket en Gebak
▲ Krabbenbosplein 12
▲ Oude Postweg 8
▲ Schumannstr 18

MORSINK
SOLASPECIALZAAK
Weemenstraat en Kotmansweg - Hengelo

BOERENLEENBANK
Hengelo (O.)
verzorgt alle bankzaken
Parallelweg L.S. Telefoon 7366

N.V.
out-
bewerking
ENGELO
Interieurspecialisten
Chopinstraat 11 — Tel. 3798
Econ. Dir. J. M. Prinsen
Chopinstraat 12 — Tel. 3798

PORTJE
Deldenerstraat 8
Hengelo (O.)

W.W.W.

Zakelijk
staat een bril van
Westen
WEEMENSTR. 13 HENGELO
Zakelijkonderaanspeler
Pas-Tunette Corsetten en BH's

DAMES KAPSALON **Elfride**
voor dag- en avondkapsels
J. BOOMKAMP Industriestr. 130
Tel. 4009
Dames- en Herenkapsalon

H. J. Krakkers
AANNEMERSBEDRIJF
Tel. Hengelo 2964
Nieuwbouw, Onderhoud- en Betonwerken

de **Bokdams**
VOOR
DANSLES
Drienerstraat 37

N. V. Garage DESTER
Off. Gen. Motors Dealer
Vauxhall Bedford Pontiac
Modern doorsmeerstation
Enschedeesestraat 130-140, Hengelo

DAMES-, HEREN-,
KINDER-PYAMA'S
EN -ONDERGOED,
SCHORTEN, ENZ.
Altijd goedkoop

Bonneterie SPECIAAL-
ZAAK:
Blouses - Rokken - Vesten
Molenstr. 5, Tel. 7382, Hengelo

Voor: radio, televisie, haarden,
kachels, wasmach. en stofzuigers
«NADORP»
Deldenerstraat 47, Tel. 2680

Automobilbedrijf
ERNÉ **FIAT**
Delden.str 42
Tel. 2120
vanaf:
f 3799
500

• MEUBELEN
• TAPIJTEN
• BEDDEN
Van Dijk voor de moderne
woninginrichting!
MARKTSTR. 15

Wagenaar
MODEHUIS
Brinkstraat
Hengelo
HET HUIS VOOR EXCLUSIEVE DAMESKLEDING

de vraege, dee nich meulik bleek

In ne klasse har de meister
Ne hele meulike vraege 'daon.
„Wat lust alle keender geerne?”
't Antwoord mos op 'n breekfen staon.
Alle breekkes wadden zo binnen.
Wee'j wat doo de meister las?
Met grote letters stun te lezen
dat dat lekkere „Yoghurt” was.

HENGELOSE GOOP.
MELKINRICHTING

YOGHURT: fris, voedzaam, gezond.
Gecombineerd met vruchten as „toe-tje” nich te
evenaren. YOGHURT wodt ow in hoer brach
deur ow melkventer.

KLOKKEN VAN TWENTE

*

Vervolg van pag. 7

tot U door, welk een prachtig werkstuk daar voor U hangt. De schrijver vindt het vreemd, dat in onze plaatselijke literatuur dit allerschoonste en merkwaardigste monument nog nooit vermeld of beschreven werd. Volgens Dr. J. G. van Slee zou het randschrift kunnen betekenen 1366 Viti F(rangitur O(mnis) H(orror): als Vitis stem luidt, wordt alle vrees gebroken. St. Vitus zal de heilige zijn, aan wien de klok is gewijd.

Veelal wordt ook de naam vermeld van de gieter. Een beroemd klokgieter was Geert van Wou, in 1474 te Hintham bij den Bosch geboren en gestorven te Kampen in 1527. Van de zware klokken uit

OLDENZAAL (h.)

Foto's könt nich kieken

(Mer onnze foto's möj bekieken)

fotohandel

't Kiekkeske

zijn gieterij noemen we de grote Mariaklok uit 1493 in de Plechelmusbasiliek te Oldenzaal, de klok uit 1492 in de oude toren van Wierden en voorts de klok uit 1484 in de toren van Rijssen, die echter in 1862 bij een bezoek van koning Willem III zo hevig werd geluid, dat ze barstte.

Het oude kath. kerkje van Borne, thans een protestants bedehuis, heeft een drietal zeer welluidende klokken, waarvan de oudste in randschrift verkondigt: Jhesus, Maria, Johannes, Stephanus, ano dni 1457.

„Zover de herinnering reikt” schreef A. C. Meyling over deze Bornse klokken in het vooroorlogse «Naoberschop» „beiert het drietal in koor elke Zaterdagmiddag tegen 4 uur

het den dorpelingen zo vertrouwde: den-bonen-buul, den-bonen-buul, den-bonen-bonen-bonen-buul, den-buul, den-buul enz. enz.”

Ook de toren in de St. Nicolaaskerk te Denekamp bezit prachtige klokken. Ze zijn gegoten in 1436, 1515 en 1536. Evenals in Borne werd ook te Denekamp op de melodie van de klokken een liedje gezongen:

Nen mengel beer
'n Gebraoden hoon
Dat koomp den graof
Van Beanthem too.

De heer W. H. Dingeldein nam aan, dat graaf Everwijn II van Bentheim, die in 1516 Singraven van de Begijnen te Oldenzaal had gekocht en de bijnaam „de Rijke” had, zich voor 't vervaardigen van de twee laatste klokken, gegoten door Westershues, geïnteresseerd heeft. Ook wijst Dingeldein op de merkwaardigheid, dat Dülmen in Westfalen een dergelijk liedje kende:

„En Gläskén Win
un braoden Hohn,
Dat kump den Diäken
van Dülmen wal to.”

Een verklaring kan misschien gevonden worden in de persoon van de Denekamper pastoor Dirk ter Becke, die in stukken van 1533-1541 genoemd wordt en die uit Dülmen afkomstig was.

De toren van de Herv. Kerk te Vriezenveen bezit een oude klok uit het jaar 1531. Het opschrift luidt:

„Maria ys min name, myn gelut sy Ghade bequame.
Byddet Got umme gracia als gy my horet slaen
d v up eyn saalge ure entfaen.
Segevinus hatleren me fecit. Ano Dno XVCXXXI”

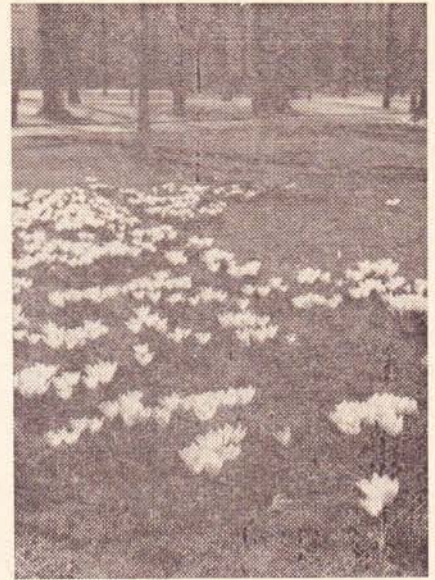
Volgens Rientjes (Verslagen en mededelingen van 1926) blijkt uit de versiering zonneklaar, dat deze Maria-klok tevens Angelusklok was.

Het Stift te Weerselo heeft twee klokken, resp. van 1545 en 1571.

Te Lonneker hangt een klok uit het klooster Maria Vlucht te Glane.

De oude klokken van Enschede, in 1523 gegoten, zijn bij de grote brand van 1862 verloren gegaan.

Tenslotte hangt in 't torentje van de N. H. Kerk te Hengelo een kleine klok (van Geert v. Wou) uit 1525, vermoed. uit de kapel van Huis Hengelo.

An 'n bowwen-eand

An 'n bowwen-eand van 't boerenhoes
Ze vaak te hoope zeent;
Daor zit't ze laank
Op d'hölten baank:
De oale man en 't keend.

'Wat gaot't deevöggel't toch weeran!
Jao groffaar, dee hebt Mei!
De liester zeenk
Met gételeenk
En 't hele vöggel-grei!

Keend, a'k dee nich mear hören kon,
Dat was 'n hard gelag;
Den nachtegaal,
Den wedewaal,
Den blieden veenkenslag!

O, as ik toch nich roeken kon
Het pas gemaaide grös!
Den rök van 't heui,
Den blossem-bleui,
De bleumkes in het mös!

O, as ik nich meer preuven kon
Ne friske piep tabak!
De soep met 't kroed,
De roggentoet
Met duft'ge scheenkenvlak!

O, as ik nich meer veulen kon
Den lauwen veurjaors-weend.
Den zonnen-braand,
Dien kleine haand,
Dee miene haand aait veendt.

'De moeder röp!' An groffaars haand
Leidt now het lieve keend
Hem 't pädken of
En deur den hof,
Want groffaar dee was bleend!

Ollenzel, Mrt. '62 Toon Borghoes

**Kopen bij de Spar
Is sparen bij de koop**

ENSCHEDÉ

Biej 's leavens wil en 's leavens zwat
sprek aait 'n bleumke nog tot 't hart

BLOEMEN-
MAGAZIJN «*Corona*»

HENGLOSESTRAAT 156 - TELEFOON 3238

A. v. d. Leest Radio
Enschede Televisie

Radio onderdelen - Electrotechnische artikelen
Erkend reparateur en installateur
OLDENZAALSESTRAAT 39 - TEL. 10688

PARAPLU-HUIS
D. Luckriede
Hengelosestr. 129

Machiefabriek
ARENS & Zn

➔ tandwielen
Perikweg 52

voor goeie schoenen
bekend

Heng. str. 16 - Oldenz. str. 73 - v. Loothof 5

Ook Uw
adres *H. Zwier*

DAMES KAPSALON

Lipperkerkstr. 129 - Tel. 8159

alle boeken over
TWENTE
Van den Broek en Adolfs
Gronausestraat 5

Uit
voor-
raad
lever-
baar:
BEI ONTEGELS, BETON-
SCHUTTINGEN, BETON-
PUTROOSTERS ENZ.

Bimsbetondakplaten, Keerwanden
Fa. J. H. Schuurink Binnenhaven 116
Telefoon: 3009

KUIPERS

Hoeden en
Herenmodes

OLDENZAALSESTRAAT

Speciaal adres veur oew kleere

KIRCH'S
Bercoenhuis
de jas met karakter

Haverstr. 23
ENSCHEDÉ

Nieuwstr. 22
HENGÉLO

Een BRIL, die werkelijk prettig zit
is gemaakt door

Remmelt Pit

Kalanderstraat 24-26 Enschede

Wat vunne fietse iejeleu ook oet oonze
zaak begeert

Elke fietse wodt deur oons
gegarandeerd

Offrein Oldenzaalsestraat 33
Telefoon 2602

revisie van motor- en autodelen

S. ten Cate

HESSENWEG 1-9 - TEL. 5413
DR. BENTHEMSTR 35 - TEL. 5418

Gramfoonplaten Pick-Ups

SPECIAALZAAK Nieuwstr 57 Tel.
3909 Hengelo O.
RADIOOKO C. F. Klaarstr. 28
Tel. 4863 Enschede.

ZAODHAANDEL

Dalenoord

'n oold Tukkers-adres
Oldenzaalsestraat 35

KEUKEN-INRICHTINGEN

Voor iedere platte-
grond wordt de
juiste keuken ont-
worpen. Ook voor
U wil'en wij gaarne
een ontwerp maken
en voor een goede
uitvoering zo-gen.

ALG. HOUTBEWERKINGS INDUSTRIE
Binnenhaven 136 - Tel. 7259

Coöp. Melkinrichting
LONNEKER-
producten zijn beter!

TELEVISIE
*
HOOR
APPARATEN
*
RADIO

Blijvende service!

Jan LANGKAMP
LANGESTR. 52 TEL. 4695 ENSCHEDÉ.

oostvogel
sinds
1795

ENSCHEDÉ

Havestraat 1 - Hengelosestr. 9

Electrische Hauptner
Veescheer Aesculaap Econom
Machines: Wolseleij

Fijn-
slijperij **H. v. d. Meer en zn**
BLEEKERSTRAAT 18, ENSCHEDÉ

ADOLFS & PENNINK
de boekhandel t.o. 't postkantoor
studieboeken
pocketbooks - romans

Voor 't Hoen
medaille,
krans, tak
of beker: bij ons slaagt u zeker
Ripperdastraat 2a, Enschede

advertenties bekijken is bijna net zo gezellig als winkelen

Vriezenveen

historie drukt stempel op dorp, bewoners en taal

Vriezenveen creëerde in enkele jaren tijds museum van formaat

Op de bovenverdieping van de voormalige villa van de familie Tilanus, in welk huis ook enkele gemeente-afdelingen zijn gevestigd, herleeft de historie van Vriezenveen. Het ligt in de bedoeling om op de achter dit huis gelegen grond t.z.t. een boerderij op te trekken (van uit afbraak afkomstige materialen) en in te richten als definitieve oudheidkamer.

DORP DRIE MAAL VERLEGD

Naarmate het veen ontgonnen werd, schoven de „vrije Vresen” noordwaarts op, of, zoals een oude rijm-kroniek het zegt: „leiden ze noordwaarts by.”

De eerste nederzetting zou aan de „Olden Wech” gelegen hebben en omstreeks het midden der 15e eeuw zijn opgebroken om naar de Buterweg verlegd te worden. Deze 2de nederzetting werd in Februari 1666 door kanonskogels van de Munsterse troepen platgeschoten, waarop de Vriezenveners naar de tegenwoordige Dorpstraat trokken; (in de Vriezenveense oudheidkamer - zie foto boven - zijn nog verschillende van deze kanonskogels te zien).

Enige jaren geleden, toen het ruilverkavelingsplan Vriezenveen vaste vorm kreeg, drong de vereniging „Oud Vriezenveen” er bij de plaatselijke ruilverkavelingscommissie op aan dat het object „Buterweg” met hand-

kracht zou worden uitgevoerd. Door de medewerking, die men ondervond, kon het tracé van de oude Buterweg in kaart worden gebracht, terwijl met behulp van de spade talrijke vondsten aan de oppervlakte kwamen, waaruit de bewoningsperiode kon worden afgeleid; ongeveer begin 1500 tot eind 1700

REFORMATIE

Dikwijls hing het van toevallige omstandigheden af dat de nieuwe leer, zodra een dorp of stad in handen van de Staatse troepen was gevallen, op sommige plaatsen vaste voet kreeg.

De oude Vriezenveense pastoor Goswinus Rompelman vroeg en verkreeg een helper in de persoon van Wilhelmus Grevinckhof. Deze werd door Agnes van Westerholt (Vrouwe van Almelo) aan de Deventer Classis voorgedragen om geëxamineerd en vervolgens wettelijk tot het predikambt toegelaten te worden in Vriezenveen. In oktober 1601 werd Grevinckhof ter classicale vergadering geroepen. Hij vroeg en verkreeg een maand bedenktijd, maar liet daarna niets meer van zich horen. Derhalve werd hij in 1602 opnieuw opgeroepen om belijdenis te doen in de ge-

(I.)

Vriezenveen behoorde aan de heren van Almelo en heette oorspr. Almelerveen. Op St. Jan van het jaar 1364 beloven de heren van Almelo aan „de vrije Vresen”, dat zij hun belangen zullen bevorderen en zij geven hen ten gebruik, wat ze van ouds hebben bezeten. Behalve met het steken van turf schijnt de bevolking zich vooral met veeteelt te hebben bezig gehouden, althans, zij moest aan Huize Almelo een zware boterpacht betalen, n.l. „van een vierdeel landes een vierdeel boteren”, jaarlijks op St. Maarten te voldoen.

De Hollandergraven is ongetwijfeld door de Vriezenveners ten behoeve van het vervoer van turf gegraven. Aanvankelijk woonden de Vriezenveners dus vrij dicht onder Almelo.

reformeerde religie. Onder de druk van de omstandigheden (invloed Huis Almelo) blijkt hij tenslotte de nieuwe leer te zijn toegedaan. Vicaris-Generaal Rovenius noemde hem in 1611 een excuculus monaches, d. i. een monnik, die zijn kap aan de kapstok heeft gehangen.

KATHOLIEKE RESTAURATIE KWAM VOOR VRIEZENVEEN TELAAT

Genoemde Rovenius, welke in 1606 door de apostolisch vicaris Sasbout Vosmeer (die de leiding had van de contra-reformatie in de noordelijke Nederlanden) benoemd werd tot deken van het kapittel te Oldenzaal en vicaris generaal van het bisdom Deventer, stond voor de taak, het verloren terrein te herwinnen of te consolideren. Het seminarie in Keulen, opgericht voor de opleiding van priesters voor de Nederlanden, begon nog maar net zijn eerste geestelijken af te leveren. De langdurige gespannen toestanden hadden een nijpend tekort aan jonge priesters doen ontstaan. Derhalve zette Rovenius de beschikbare priesters in op die plaatsen, waar de Staten haast geen constante invloed konden doen gelden. Grote gebieden in Twente, met de destijds belangrijke stad Oldenzaal als middelpunt, behielden ten gevolge daarvan een overwegend katholieke bevolking. Gedwongen door het tijdelijke priestertekort schreef Rovenius aan de Drost van Twente, dat de pastoor van Vriezenveen getolereerd moest worden „tot betere versieninghe”. Wanneer de in 1617 nieuw benoemde Vriezenveense pastoor Leurs zich in Geesteren gaat vestigen (kerkhuus Eylardshuis) en de aanvankelijk twijfelachtige Grevinckhof in 1618 wegens zijn goede gezindheid in de gereformeerde leer aan zijn plaats gelaten wordt, is het duidelijk, dat bijna de gehele katholieke bevolking van Vriezenveen zich door haar ex-pastoor had laten meevoeren en een katholieke restauratie hier telaat kwam.

(2de en laatste aflevering in Apr.nr.)

Wee rekken kan geet naor
zölfbediening
PARAAT

Glanerbrug: bie j TET-bushalte
In 'n lunchroom kô'j lekker etten en dreenken

Bookweite is 'n lekker en ge-
zond etten, as pannekooke
of niejmoods as vlokken. Nemt
mel of Billy Quick bookweiten-
vlokken van de Grutter oet
Boorn

Erven ten Cate
BORNE

BOERENLEENBANK
Borne

verzorgt alle bankzaken
Grotestraat 162, Tel. 476

BOERENLEENBANK
Eubergen

De spaarbank voor iedereen

Cöop. Aan- en Verkoopvereniging
Deurningen

Tel. 05402-201

Veevoeder, Meststoffen
Brandstoffen, Zaaigoed
Pootgoed, Div. artikelen

Alle veevoerders onder CLO-contrôle

BOERENLEENBANK
Albergen

De SPAARBANK voor stad en land
Maak gebruik van lopende rekeningen
Alle inlichtingen aan de bank

Grammofoonplaten

MUZIEKHANDEL
GROTESTRAAT 35
TELEFOON 3177 *Geft de toon aan!*

oldenzaal

de zaak met meer
dan 50 toonkamers

Voor
een deskundig uitgewerkte

C.V.-installatie

E. HEIDEMANN & Zn

Boterstraat 15 Tel. 2077
OLDENZAAL

De zaak
waar U altijd slaagt

„Doe 't zelf”
met onze Gereedschappen
en U bent veel voordeliger uit!

fa. Groensmit

de grootste sortering, de laagste prijzen
Boterstr. 1, Tel. 2484, Oldenzaal

Het adres voor **haantjes**
en natuurlijk ook andere
lekkere hapjes is:

Café - Rest.
GROBBE
Markt 15, Tel. 2550

GROBBE
SNACKBAR
Boterstr. 35, Tel. 3245
OLDENZAAL

Zeker is saver - drink
„De Monnik” jenever!

Distilleerderij Oldenzaal

OLDENZAAL

BLOEIENDE INDUSTRIESTAD,
heerlijk gelegen aan de voet van de
Tankenberg. Omgeving rijk aan natuur-
schoon.

- * ST. PLECHELMUS-BASILIEK, bijna duizend
jaar oude Oudheidkamer.
- * Karakteristiek stadscentrum. Volop gelegen-
heid voor sportbeoefening.
- * Overdekte bad- en zweminrichting.
- * PRIMA HOTELS en PENSIONS

ERRES PHILIPS
TELEVISIE
Ben Lansink
Deurningerstr. 6 Tel. 2981

Hoveling
v/h Oosterholt-Wiegerink

FORT-SCHOENEN: nog altijd de beste
kinder-jongenschoenen met 1/2 jaar garantie.

aardgas

de BRANDSTOF uit eigen
TWENTSE BODEM is

voordeliger

Gemeentebedrijven
Burg. Wallerstraat 3

Meubelen
Tapijten
Bedden
Linoleum
Colovynyl-
[tegels]

Voor spuitwerk aan Uw auto

ALBERT KIP

HEINKEL SPARTA

ANTOON HUTTEN

voor nij spul en reparasie
DENEKAMPERSTR. 71 TEL. 2863

PUCH BERINI ZUNDAPP

De 77 jarige heer G. Huzink te Hengelo (Deldenerstr. 88) verzamelt al meer dan 40 jaar lang woorden, namen en uitdrukkingen uit de volkstaal van Hengelo zoals die hem van kindsbeen af bekend zijn.

„Regelmatig schieten me nog woorden te binnen die aan mijn verzameling kunnen worden toegevoegd, welke naar schatting zeker een vierduizend woorden bevat”, aldus de heer Huzink. „Deze woorden zijn zonodig in een kort zinnetje verwerkt, waardoor 't de toekomstige lezer duidelijk wordt wat de werkelijke betekenis van het woord is. Woorden die ik zelf niet als dialect ken, zijn niet opgenomen om mijn eigen verklaring zo zuiver mogelijk weer te geven.”

Op onze vraag of hij zijn verzameling in een of andere vorm wil uitgeven, antwoordde de heer Huzink: „Ik ben al tevreden, wanneer deze op een toegankelijke plaats (bijv. vereniging „Oald Hengel”) bewaard kan blijven tot nut en genot van toekomstige liefhebbers van onze mooie Twentse spraak.”

We laten de heer Huzink gaarne aan het woord, waar hij ons iets gaat vertellen over het Hengelo van zijn tijd.

G. Huzink

OOLD HENGEL

De kom van het dorp Hengelo werd in de negentiger jaren ongeveer begrensd door de Pastoriestraat, de Deldenerstraat tot aan de Thiemsbrug, de oude Marktstraat, de Enschedesestraat, de Wolter ten Cate straat, het Spoorplein, de Spoorstraat en de Beekstraat aansluitende aan de Pastoriestraat. Als hoofdverkeersweg liep hier doorheen de Deldenerstraat, de Langestraat en de Enschedesestraat. Enige zijstraten als Willemstraat, Beekstraat, Molenstraat, Brinkstraat, Weemenstraat, Drienerstraat, Nieuwstraat, Beursstraat en Wolter ten Catestraat, maakten ongeveer het stratennet uit.

Al de genoemde straten hebben van uit het gemeentehuis zeker hun officiële naam gekregen. Het eigenaardige van het geval is, dat de „volksmond” aan een aantal van deze straten een geheel andere naam heeft gegeven. Zo werd de Pastoriestraat „Achterstraote” genoemd. De Willemstraat heette voor de helft „Stikkenstaote” (misschien bestond hier verband met „stikken”: bonestaken) en voor de andere helft „Jöddenstraote”. Dan volgt de Weemenstraat met „Wehengaoren”. De Brinkstraat met „Trösstraote” (naar de familienaam Ter Horst). De Molenstraat (genaamd naar een windmolen die daar stond) kreeg de mooie naam van „'n Vilbeald”, hetgeen op een plaats duidde waar gestorven huisvee van de nog bruikbare huid werd ontdaan.

Tot vóór het bombardement op 6 Okt. 1944 had Hengelo ook nog een „Fraansepadje”, lopende vanuit de Molenstraat naar de Telgen en er tegenover „'n Kattenhook” uitkomend in de Nieuwstraat niet ver af van de Spoorstraat.

Limerick

Ne katte dee vreug eeren kater:
— Wat mut dat hier met dat geslater?
Den kater zea: — Vrouw,
ik ... aw aw .. o .. mauw mauw!
'k Heb wisse ne keuldte op 't water.
(A.L.)

Innezunden

Leäwendige spraok of museumstuk

De moderspraok is nich allennig meer ne arfenis van oonse vöörolders, dee wiej as 'n museumstuk bewaren möt. Nao miene mening sal oonse moderspraok wisse starven as wiej daar te „conservatief” aower blijft denken. Spraok möt leäwendig wean, met de tied metgaon, dat see wiej in alle moderne kultuurspraoken. 't Is heel mooi as wiej b.v. ees ne maol sprekt van „schienvat” vöör lamp, dat is wisse mooj sassisch, mär vandaag an 'n dag hef toch alman electrisch lech, sodat „schienvat” nich mär ansprek.

Dat „schienvat” is in siene tied ok modern wes, en gaf in dee tied völ lech, ömdat de meeste löö sik doomaals redden mossen met 'n keersken of et lech van 't lösse fœr.

De moderspraok kan wisse wieder bestaon en leäwen as wiej nich te lutke denkt en kiekt, b.v. allennig Twente of Achterhook of Salland. Ik wil mij hier nich opsmieten vöör ne sassische eenheidsspraok, dat krieg ik toch nich klaor, mär wat anders is, wiej mot ok nich so conservatief wean dat wiej meent alles allennig te können, en alles bekieken döör Twensken, Achterhooksen of Sallandsen bril. Tehoop kön wiej mekaar helpen en tehoop sin wiej sterk. Wiej möt sölf s aower de grens kieken as achterlaand! B.v.: vandaag wödt ne soort sport edaon waarvöör se 't engelse leenwoord „dropping” nemt. Mer gaot se in 't Mönsterland de pädkes langs dan neumt se dat „Pättkern”. (G. t. H.; H.)

POST voor de TWENTSE POST

(In deze rubriek worden alleen brieven opgenomen die verband houden met of betrekking hebben op de inhoud van de „Twentse Post”. De redactie behoudt zich het recht, voor, brieven eventueel in te korten en/of van commentaar te voorzien.)

STADHUISPLAN OOTMARSUM

Het plan voor het raadhuis te Ootmarsum was ontworpen voor een bevolking van 8.000 inwoners in verband met de voorgenomen grenswijziging. G.S. achtte deze opzet voorlopig te groot. Er is een nieuw plan gemaakt, waarbij de vleugel aan het kerkplein is ingekort en de uitgebouwde vleugel in de tuin is komen te vervallen. Overigens is in de opzet (zie Jan.-nr.; red.) weinig gewijzigd en kan het raadhuis altijd nog vergroot worden, zonder het thans te bouwen gedeelte architectonisch aan te tasten. De ruimte ervoor is aanwezig. De nieuwe kerkpleingevel achten wij esthetisch een verbetering.
W. P. C. Knuttel, Deventer

Broederij

Dubbelink

Borne

Tel. 346

Het adres voor alle rassen
kuikens en jonge hennen.

hengelo

Het beste adres voor:

**GEDISTILLEERD, WIJN, BIER,
LIKEUR, LIMONADE**

Fa. Jac. Krabbenbosch
Molenstraat 18

B.G.J. Meekes
Autospuitinrichting

'n kwart eeuw
spuit-ervaring

AARDOLIESTR. 16 — TEL. 7529

VERSTEEG's veurve
veur hoese en earve

Molenstraat 20
Hengelo (O.) — Tel. 2207

VANILLEVLA

'n delicatessse

Zo klaar voor het
gebruik. Heerlijk
van smaak en voed-
zaam.

HENGELOSE COÛPS
MELKINRICHTING

B.I.O.D.'s Wiesel: 4 persoons polyester caravan
B.I.O.D. Excellent: 4-5 persoons vouwkampeerwagen
B.I.O.D. Exotic: 2-3 persoons vouwkampeerwagen
B.I.O.D. Explorer: keukenbagagewagen
B.I.O.D. Clipper Junior: 2 persoons imperial tent
B.I.O.D. Stabil: imperial dakgootplaatsing

B.I.O.D.

Machine- en Apparatenfabriek
Binnenhavenstr. 12a-14

Opgericht 1845 Opgericht 1845

Fa. H. van Wezel
Expeditie- en Transport-
bedrijf

HENGELO (O.)

„Wiej veurt van allens”
Tel. 3650 Tel. 3650

Meubelen — Tapijten
Gordijnen — Bedden

Morsinkhof

ENSCHDESESTR. 16

KAPTEIN - TYPHOON
PONETTE BROMFIETSEN

D. TEESINK

LANGELERMAATWEG 152

Het wonder Willemsplein 27
van Hengelo HENGELO
Magazijn voor

Rijwielen, Onderdelen en Electra

**Automobiel-
bedrijf**

J. WARMINK

Hengelo Ov.

Ziet onze nieuwste
Austin-modellen

BEHANG EN VERF

Fa. Wed. J. Walhof

Beekstr. 29 Hengelo

Timmerfabriek

Hannink

Hengelo (O.) — Tel. 3701

Levering van:

kozijnen, ramen, deuren, trappen
enz. voor utiliteits- en woningbouw

Top-SLAGERIJEN
Olde Olthof

De boterham,
belegd met onze WORST, vliegt er in!
Weemenstr. 24 Twekkelerweg 60

Biej **Bookhandel**
Broekhuis

hebt ze „MANS KAPBAARG”
van G. B. VLOEDBELD
't Beste humoristische boek in 't Twents!

Jan Langeveld

voor

betere schoenen

Winkelcentrum Berfloes 6 - Hengelo

A'j wat koopt bi'j Herman Olthof
Ko'j der wisse ook op an
Dat ziene fietse of zienen brommerd
Het ook jaoren maken kan
Komit es neuzen nao zien' veurraad
Dan stao'j paf, dat wee'k sekuur
Wat den Herman in ziene zaak hef
is kwaliteit en nooit-te-duur!

G. H. Olthof-Jansen

INDUSTRIESTR. 187
tel, 2178 Hengelo

Bi'j Jan Dikken in 'n Dieselgreuntehal
Gef 't aait 'n plezierig koopgeval.
Gaof daor oew fruit of greunte kopen,
Dan zu'j ok nooit naor 'n aander lopen.
Komit ok 's neuzen bi'j Jan! Jao?

Jan Dikken Dieselstraat 1

Hotel National

Grote Twente-zaal voor
bruiloften, partijen, ver-
gaderingen, bijeenkomsten

Burg. Jansenplein, HENGELO
t.o. het Gem. huus. Aanbevelend: J. C. Holthaus

Aanbieding: complete jaargang
„Twenteland” 1960 (nieuw) f 4.-
Briefkaart: Adm. T.P., Beekstr. 5. Hengelo O.

DIVERSE PLAATSEN

J. A. Lesscher & Zn.SAASVELD - TELEFOON 238
Smederij en Reparatieinrichting - ExpeditieHandel in landbouwwerktuigen, melk-
machines, tractoren, bromfietsen enz.

COÖP. ZUIVELFABRIEK

De Eendracht
ROSSUM

Het beste adres voor alle zuivelprodukten

C.L.V. LANDBOUWERSBELANG

Haaksbergen

C.L.O.-mengvoeders

Ruwvoeders

Brandstoffen

Ondervindt 't
DIJKHUIS - kleding

HAAKSBERGEN

DENKT BIJ HET OPLOSSEN
VAN UW PROBLEMENRUIIMTEVERWARMING
OOK AAN AARDGAS

Gem. Energiebedr. Rijssen

Veur brulften en partiejn

Hotel 't Schip

BOORN

Van olds bekend

BOERENLEENBANK

LONNEKER

De Spaarbank
voor iedereenAlle bankzaken
Telefoon 10223

E. J. Lantink

LANGESTRAAT 21 - 23, DELDEN
RADIO - TELEVISIE - ELECTRO
TECH. INSTALLATIE - BUREAU
WASMACHINES - VERLICHTING

Waorum ze bijj

"De Eendracht"
IN TUBBIGE

de botter, kees, pap en yghurt haalt?

Umdat de produkten van
De Eendracht good bevaalt

enschede

SPORTINSTITUUT

Huitink

Dames- Heren- en
KinderclubsMolenstr. 38, Tel. 2054
Prive: Tel. 11521, Enschede

WAS-O-MATIC

Oliemolensingel 30, Tel. 7586

VLUG EN VOORDELIG

Elke was apart - Hygiënisch

SALON *Neurink*

v.h. H. J. v. d. VEER

Dames-salon en Parfumerie

Haaksbergerstraat Enschede Tel. 2876

Voor betere schoenen *Rommelaar*

VAN LOENSHOF 31

Motor defect?

naar **JULO**

direct!!!

Pyramontstraat 15 - 19
ENSCHÉDE

Enschede Uw woonplaats?

Beune Uw opticiën!

Zieke fondslenerancier

VEILIG en COMFORTABEL

TOURINGCARBEDRIJF

M. ZINGER

Emmastraat 91 Enschede Tel 4827

ZEUK IEJ
'n stukken
ceramiekDe potten-
bakker in de
Piepenstraat '
steet oe geern
bijj met raad
en daod!!

Jan Olthuis

v.h. Gauma

UW HERENKAPPER

Ook voor toiletartikelen

NOORDERHOFEN 5 (i.o. Astha theater)

FOTO-FILMBEDRIJF Van Loenshof 10
Tel. 5271Filiaal:
Oliemolen-
singel 37
Tel. 6118

Bandfabriek

BUDDEKE

Binnenhaven 28, - Enschede

- ◆ Geweven namen
- ◆ Letters en cijfers
- ◆ Geweven etiketten

Fijnhout- en Triplexhandel

Fa. W. LANGE

Spelbergsweg 37, Tel. 4538

levert: Fijnhout, Triplex, Hard- en
zachtbaord, Vlas- en spaanplaat enz

de „Twentse Post“

staat voortdurend op de bres voor de belangen
van de kultuur in deze streken

en „CO-OP OOST“

staat voortdurend op de bres voor de belangen
van de consument. Ook voor Uw belangen en
die van Uw gezin„Co-op Oost“ met vestigingen in geheel Twente
en in de Gelderse Achterhoek.

Kruidenierswaren - vlees - brood - banket - textiel - schoenen - kleding - brandstoffen - huish. art. enz

FORMELTA

de ideale koffiemelk

Verkrijgbaar in flessen van 230 en 400 gram

Verkoopkantoor: „MULTIFARM” Boekelo

N.V. Aanneming-Mij. vh.
H. W. TE PAS

Enschede

Burgerlijke en Utiliteitsbouw
Gewapend Betonbouw
Grond- Water- en Wegenbouw

Linoleum Atopic Colorite
Colovynyl Vredestein Rubber
VLOEREN

Rubber-linoleum trapbekleding
VLOERENBEDRIJF

F. Boerkamp

Telgenflat (1e Etage) Tel. 4064
Berfloweg 8 - Telefoon 2181
en Klein Driene Hengelo (O.)

Huishoudtextiel
Voeringstoffen
Japonstoffen

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN

JORDAAN - TER WEEME N.V.

HAAKSBERGEN

Automobilbedrijf
Van Laar
en
Feijten

Enschedestraat 127 - Tel. 3983 - Hengelo

SIMCA

DAF

Tukkers... mag ik effen 't woord?
Smiet oew geeld nich aover boord
Tukkers... a'k oe raon mag .. spoort!
Gao'j daar almaal met akkoord?

Bring dan
oew geeld
naor de

NUTSSPAARBANK

Drienerstraote 43 - HENGEL

N.V. Automobilbedrijf

BLEEKER

● OPEL

● CHEVROLET

● OLDSMOBILE

TELEFOON 2623-4500 HENGEL

Klaant'n van BISCHOFF
Bint almaal vol lof
Ne dame of heer . . .
Ze komt aaltied weer
want:

Bischoff

hef 't beste wat er is
Oawartuugt ow van dizze waarheed

Henny J. v. Egteren

C.F. Klarstr. 18a - Tel. 2365 - Enschede

Lid van de Selectiegroep van
Nederlandse Dameskappers

Gedipl. Dames- en Herenkapper
Manicure - Pedicure
Schoonheidsspecialist
Medisch gedipl. Haarkundige

Kuipers

kleedt U
steeds beter dan best
HENGEL - TELGEN 21

N.S.U.

Quickly
reeds vanaf f 485.—.

Importeur: TAMI N.V. Delden

VéGé

voor $\frac{U}{W}$ levensmiddelen

guller met zegels.. guller met guldens

Op VéGé-artikelen steeds
10 0/0 kort. in geldzegels

AUTOMOBIELBEDRIJF

W. Noordegraaf

Oldenzaalsestr. 19 - Tel. 4444 - Hengelo (O.)
off. FORD dealer

HET SPEELGOEDPALEIS

Teutelink

Enschedesestr. 22, Hengelo

Coop. „De Landbouw” W.A.
GOOR

Het adres voor:
Mengvoeders onder C.L.O.-
contrôle, Meststoffen, Brand-
stoffen, Bestrijdingsmiddelen,
Kruidenierswaren, Landbouw-
werkzaamheden enz.